

החלטת ועדת האתיקה בענין קובלנות
של חברי הכנסת אורי אריאל ויולי אדלשטיין
נגד חברי הכנסת שנסעו לחו"ל, שלא במסגרת משלחות מטעם הכנסת,
ללא אישורה של ועדת האתיקה

מיום י"ט בכסלו התשס"ד (13 בינואר 2004)

1. הקובלנות

1.1 הקובלנה של ח"כ אורי אריאל

בקובלנתו מיום ו' בכסלו התשס"ד (1.12.03) קובל ח"כ אורי אריאל נגד חברי הכנסת המפורטים להלן בטענה שנסעו לחו"ל בלי שקיבלו רשות לכך מועדת האתיקה:

- (א) נסיעה ללונדון - חברי הכנסת עומרי שרון, יצחק הרצוג ואפרים סנה.
- (ב) נסיעה למדריד - חברי הכנסת גדעון סער, דני יתום, דליה איציק ואחמד טיבי.
- (ג) נסיעה לג'נבה - חברי הכנסת עמרם מצנע, אברהם בורג, חיים אורון, אבשלום (אבו) וילן, יולי תמיר, זהבה גלאון, מוחמד ברכה ועסאם מח'ול.

1.2 הקובלנות של ח"כ יולי אדלשטיין

בקובלנותיו מיום ה' בכסלו התשס"ד (30.11.03) ו- ז' בכסלו התשס"ד (2.12.03) קובל ח"כ יולי אדלשטיין נגד חברי הכנסת אברהם בורג, יולי תמיר, חיים אורון, עמרם מצנע, זהבה גלאון ואבשלום (אבו) וילן, בעניין נסיעתם לג'נבה לטקס השקת "הסכם ג'נבה", במטוס הממומן על ידי ממשלת שווייץ.

ח"כ אדלשטיין מצייין כי הוא רואה בחומרה את העובדה שנבחרו ציבור ישראלים מקבילים "טובת הנאה" המוענקת להם על ידי ממשלה זרה.

2. תוצאות הבירור של ועדת האתיקה

הבירור שערכה ועדת האתיקה עם חברי הכנסת שלגביהם הוגשו הקובלנות, העלה כדלקמן:

- 2.1 חברי הכנסת עומרי שרון, אפרים סנה וגדעון סער ביקשו אישור מראש לנסיעתם מועדת האתיקה, והאישור ניתן להם.
- 2.2 חברי הכנסת יצחק הרצוג, דני יתום, דליה איציק, אחמד טיבי, יולי תמיר, מוחמד ברכה ואבשלום (אבו) וילן התנצלו בפני ועדת האתיקה על כך שלא בקשו אישור מראש לנסיעתם.

2.3 חברי הכנסת אברהם בורג, זהבה גלאון, עסאם מח'ול, חיים אורון ועמרם מצנע הודיעו לוועדת האתיקה שלדעתם, הרצון של ועדת האתיקה לקיים את הנוהל של אישור מראש לנסיעה לחו"ל, במיוחד במקרה של הנסיעה לג'נבה, נובע בעיקרו מרצון לניגוח פוליטי יותר מאשר מההקפדה על קיום הכללים.

3. החלטת ועדת האתיקה

ועדת האתיקה דנה בקובלנות בישיבותיה בימים ז' בכסלו התשס"ד (2.12.03) ו- י"ד בכסלו התשס"ד (9.12.03) ולהלן החלטתה:

3.1 ועדת האתיקה קיבלה ביום ל' בשבט התשס"ב (12.2.2002) החלטה מפורטת בענין מימון נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת (להלן - ההחלטה).

במבוא להחלטה נאמר:

"חוק שירות הציבור (מתנות), התש"מ-1979, החל גם על חברי הכנסת, אוסר על עובד הציבור קבלת מתנה, דהיינו קבלת "נכס שלא בתמורה או שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה". הפרת הוראות החוק האמור מהווה עבירה פלילית.

כלל 4 לכללי האתיקה של חברי הכנסת קובע כי חבר הכנסת לא יקבל, במישרין או בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת.

בנוסף לכך, קובע כלל 5 לכללי האתיקה כי לא יהיה לחבר הכנסת במילוי תפקידו ענין אישי, וכן כי לא יהיה לחבר הכנסת ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו לבין עניינו האישי.

כלל 14 לכללי האתיקה, כפי שתוקן בינואר 2002, אוסר על חבר הכנסת קבלת תשלום בעד הרצאות או הופעות בחו"ל.

כמו כן אוסר כלל זה קבלת תשלום על ידי חבר הכנסת אם נסע לחו"ל בשליחות ממלכתית או בשליחות מוסד ציבורי.

מימון נסיעה לחו"ל לחבר הכנסת יכול להיחשב כמתן הנאה חומרית כאמור בכלל 4 לכללי האתיקה, שמטרתו להשפיע על שיקול דעתו של חבר הכנסת במהלך פעילותו ולעתים אף כמתנה האסורה לפי חוק שירות הציבור (מתנות).

מאידך, אין ספק כי ישנה חשיבות רבה לנסיעות לחו"ל של חברי הכנסת לצורך שמירה על קשרים עם מדינות אחרות, הסברה והעלאת קרנה של מדינת ישראל בעיני מדינות וגופים שונים בעולם.

ברוח האמור לעיל, יש להתייחס לסוגים השונים של נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת כמפורט בהחלטה זו.

3.2 כפי שניתן לראות, אין בהחלטת ועדת האתיקה שום כוונה להתערב התערבות פוליטית בפעילותו של חבר הכנסת. כמובן שאין גם כל כוונה לבדוק את מהות הנסיעה של חבר הכנסת לחו"ל ולהתערב בשיקוליו כיצד לבצע את תפקידו כחבר הכנסת.

מטרתה של ההחלטה היא לאפשר לוועדת האתיקה לבדוק, האם אין בנסיעה של חבר הכנסת לחו"ל משום קבלת הנאה חומרית בניגוד לכלל 4 לכללי האתיקה או ניגוד עניינים בניגוד לכלל 5 לכללי האתיקה.

לצורך ביצוע הבדיקה האמורה, ולצורך זה בלבד, נקבע בהחלטה כי נסיעות לחו"ל מכל סוג של חברי הכנסת, שלא במסגרת משלחות מטעם הכנסת, טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה, הכל כמפורט בהחלטה.

אי קבלת אישור מראש כאמור, מהווה הפרה של החלטה של ועדת האתיקה.

3.3 לאור האמור, החליטה ועדת האתיקה:

(א) לגבי חברי הכנסת המפורטים בפסקה 2.1 לעיל - לא היתה כל הפרה של החלטת ועדת האתיקה ועל כן נדחות הקובלנות על הסף.

(ב) לגבי חברי הכנסת המפורטים בפסקה 2.2 לעיל - ועדת האתיקה קיבלה את התנצלותם ומבקשת להקפיד בעתיד על קיום ההחלטה.

(ג) לגבי חברי הכנסת המפורטים בפסקה 2.3 לעיל - ועדת האתיקה דוחה את כל הטענות בדבר רצון לניגוח פוליטי מצדה.

הועדה החליטה לנזוף בחברי הכנסת, בשל הפרת ההחלטה בדבר קבלת אישור מראש של ועדת האתיקה לנסיעה לחו"ל שלא במסגרת משלחת מטעם הכנסת, ומבקשת להקפיד בעתיד על קיום ההחלטה.

(ד) ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.